NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v sredo 27. junija 1855. List 51.

Vipavsko vino.

Naj „Novíce“ tudi enkrat govoré od vipavskega vina, pa ne za tega voljo, da bi mu po nevrednem hvalo prepevale, ampak da dajo le „čast komur čast gré“. Rajni fajmošter Vertovc so se za njegovo čast že očitno potegnili, pa še zmiraj roji po glavah mnozih Krajncov in tudi druzih prazna vraža, da „Vipavec“ ni stanoviten, ali, kakor se navadno govorí, da se „ne derží dolgo“. Če se je v človeku enkrat ukoreninila babja véra, da razsajajo strahovi ponoči, dopoveduj tacemu kar koli hočeš, ne boš ga odpravil od babjoverstva. Taka se godí tudi vipavskemu vinu. Čeravno so gotove skušnje do dobrega poterdile, da vipavsko vino, prepeljano v druge in hladnejše kraje, kakor je gorka vipavska dolina, se tako dobro derží kakor vsako drugo vino, vendar še ni zginila tista napčna misel, ki meče „Vipavca“ med nestanovitne vina. Vinokupcom, kteri so že prepričani od stanovitnosti vipavskega vina, ne ostaja tedaj nič druzega, če ga hočejo kerčmarjem ali drugam prodati, da ga kerstijo s kakošnim štajarskim ali dolenskim imenom, in potem ga lahko prodajo. Kerčmarji in pivci ga hvalijo, da je kaj. Koliko „Vipavca“ se je prekeršenega že po Krajnskem z veliko pohvalo popílo, — imena vipavskega pa še derží zmiraj neumna zabavljica, da se „ne derží“! Tù pač resnično veljá stari pregovor: „svet po sili hoče goljufan biti, naj se tedaj goljufa!“ — v njegov lastni prid, ker blago je dobro in toliko vredno, kakor vsako drugo, le ime se mu mora drugo dati. Tako je na svetu z marsiktero stvarjo.

Pa nekaj mora o ti vraži vendar le resničnega biti, da se je ravno „Vipavca“ prijela? — utegnejo naši bravci reči. Res, da je nekaj, pa to „nekaj“ je tako, da veljá le za Vipavo, ne pa zunaj Vipave. To je velik razloček, kterega naj bi svet porajtal. Zato bomo to v kratkem tukaj pretresli, da se resnica prav spozna.

Ipavsko vino se ne spridi, in, kakor navadno pravijo, nič raje „na birso“ ne udarja, kakor vsako drugo vino v enacih okoljšinah. Le pomisliti je, da v gorki Vipavi sončna toplota že v grojzdji vinski sok dobro prekuha, — da v tukajšni gorki jeseni mošt že tako do dobrega izvrè, da vino, kakor hitro se je izčistilo v sodcu, je že tako izgotovljeno, kakor so druge vina, in posebno márun, še le v 2. ali 3. letu. Vipavsko vino, kadar se je izčistilo v sodcu, nima tedaj v svojem daljnem vrenji nič druzega še dognati, kakor to, da sladkor (cuker), ki je v njem, popolnoma predela v vinski cvet. Vipavec je tedaj že pred pretekom pervega leta popolnoma gotov, tako da vinorejcu sedaj nič druzega ni storiti, kakor to, da ga proda, ali pa da posebno skerb ima, da ga v svojem hramu dobrega ohrani. Márun, štajarske in pa tudi druge vina, nemške itd. se zalivajo vsako leto z novim vinom, da jih varujejo pregodnosti; s čim nek bo pa Vipavec svoje vino prihodnje poletje zalival? In to je perva nadloga, v kteri se znajde vipavski vinorejec. Druga nadloga pa je vroči kraj, in vsakdo vé, da hud sovražnik vina je vročina. Celó malo hramov (keldrov) je v Vipavi tako napravljenih, da so na hladnem.

To so vzroki in prav naravni vzroki, da vipavsko vino, če domá ostane in ni v posebno dobrih hladnih hramih, se ne more deržati dolgo, ker po vročini vrè in vrè tako hitro in dolgo, da nazadnje udari na birso, kar se pa zgodí vsakemu vinu v enacih okoljšinah. Če pa pride „Vipavec“ kmalo iz doma v drug bolj hladen kraj, se pa derží, kakor skušnje učé, ravno tako dolgo in je ravno tako dober in še boljši, kakor marsiktero drugo vino. Sicer pa tudi rečemo, da ni vès „Vipavec“ ene baže; ampak so vipavske vina mnogoverstne dobrote in močí. Vino iz poljskih plant je manjše vrednosti kot iz nogradov (goric), in v plantah je spet razloček, ali je zemlja tam bolj mehka ali bolj terda, soldanasta. Vino iz plant je pred sedanjim pomanjkanjem vina še več kot na pol cenejše bilo od nogradskega vina. Ker so vina iz plant posebno mehke in ne preterpé lahko vipavske poletinske vročine, jih navadno za tega voljo le zimce (zimske vina) zovejo.

XX.

Nekaj od koristnega drevja.

8. Beli glog.

Beli glog (Weissdorn) je znan germ, ki raste v naših gojzdih in na vertih blizo 12 do 16 čevljev visok in 3 čevlje debel; po hribih in planinah pa ni ne tako visok, ne tako močán. Les njegov je zlo terd, gost in jedrovit, in se dá lepo likati; tudi je precej težák. Ljudje ga rabijo za grebenače, vitle, za deržaje pri kladvih, nožih, za cepce itd. Prav dober je za kurjavo, ker daje veliko vročine. Cenijo tudi ogel njegov.

Sadje tega germa — gloginje — je valjovito, ko mesca oktobra dozori, rudeče kot krí, ima suho rumenkljato mesó in 2 do 3 zern; pozimi obvisí na vejicah. Dobre so gloginje, da ž njimi se prešiči pitajo; tudi žganje se dá iz njih napravljati.

Ker toti germ kmetje velikrat za živice rabijo, naj vsadijo v ta namen mlade deblica, ko so čevelj visoke; naj jih strižejo pridno, da postanejo v 10 ali 12 letih neprehodljiv živ plot.

Druga versta tega drevja je širokoperjasti glog, ki od poprejšnega razlikuje se po tem, da ima večje in sercu podobno perje. Les njegov služi za ravno take izdelke, kakor les belega gloga. Zavolj velike rastí pa lepega listja redijo ga po razveseljnih gojzdičih in javnih vertih.

Tega rodú je tudi črensa ali sramsa (Elsenbaum). Jugoslaveni ji pravijo brekinja. Ona zraste do 30 čevljev visoka, ter ima veliko nejednakega zobatega perja. Les je bel, gost, se dá terpežno barvati, ter je kolarjem, strugarjem in mizarjem porabljiv; iščejo pa plačujejo ga dobro.

Glogovo germovje se dá iz semena zrediti, pa tudi po cepičih in grebenicah množiti. Treba je le nabirati

in sejati seme koj, ko je dozorelo, ali pa ga v suhem pesku hraniti. Nar bolje je, če ga z mesom vred sejemo, toda ga ne smemo bolj na debelo pokriti, kakor k večem za pol pavca globoko. Ljubi pa glogje sploh globoko in težko zemljo. —

Tolikanj naj bo dovelj od manjšega koristnega drevja, ktero bi utegnilo tù pa tam zemlji naši prikladno biti. Dostavljamo pa še tole: Naj pridni kmetovavci sadijo in sejejo drevja in germovja kolikor koli, kjer koli in kadar koli zamorejo; kajti zadnji čas je, da se občnemu pomanjkanju in strašni dragoti lesa v okom pride. Navadnega in večjega drevja popisujejo in priporočajo lepe bukve „umno kmetovanje“ na 307. strani in dalje; od hitro rastečega drevja govorili smo mi v lanskih „Novicah“; tukaj smo dodali popis manjšega koristnega drevja; — izberejo si tedaj umni kmetovavci lahko drevje ali germovje, ktero je njihovim potrebam in zemljiščem najbolj prikladno ali vgodno *). J. Š.

Tudi pustota se dá v rodoviten vert predelati.

Pod Učko goro (Montemaggiore) v Istrii stojí farovž na Vranji. Kdor ta kraj pozna, vé, da je žalosten, pustoten in kamenit, podveržen verh tega še veliki suši, nemili burji in mnogoverstni nimi, in da, kdor na taki pustoti kaj pridelati hoče, ga ne smejo strašiti ne trud ne stroški. In vendar je iz neplodne pustote te gosp. fajmošter Matija Mužina, verli družbenik krajnske in goriške kmetijske družbe, od leta 1835 do 1839 ustvaril ploden in lepo vredjen vert **), kteri je razdeljen v vert za zelenjad itd. in pa v vert za samo sadje, kteremu je okoli 26 sežnjev na dolgo in okoli 18 sežnjev na široko določenih, in iz kterega je krajnska družba prejela že večkrat žlahnih hrušk, ki so na ljubljanski sadni razstavi občudovane bile in debelih, lepih nešpelj, kterih cepiči so se zaplodili še tù in tam na Krajnskem. Tako je po nevtrudljivem prizadevanji omenjeni gosp. fajmošter pokazal faranom svojim, da tudi iz kamenja zamore človek sadunosen vert ustvariti, če ga je le prava živa volja, in da izgled ta za razširjenje sadjoreje in povikšanje plodnosti pešene zemlje gotovo ne bo ostal brez dobrih nasledkov v okolici tamošnji. Kdo bi bil kadaj mislil, da iz pustote pod Učko goro bo tudi krajnska dežela prejemala cepiče žlahnih hrušk in nešpelj, ktere razveseljujejo serce vsacega sadjorejca, pa se tudi dobro prilegajo tacim, ki so le „fruges consumere“ vajeni. Slava pridnim gospodarjem vsacega kraja, ki pomagajo sadjoreji na noge, — posebna slava pa še takim, ki pustote prenarejajo v verte in množijo celó na kamniti zemlji sadjorejo tako kakor častiti gosp. Mužina!

Iz natoroznanstva.

Od vremena.

(Dalje in konec.)

Kaj pa je Elmov ogenj? Skušnje nas učé, če kaka stvar elektriko dobro vodi, da se je lahko veliko v nji nabere in jo spuša kar je je od več. Posebno pa elektrika tam uhaja, kjer je stvar špičasta, in ponoči je viditi, kakor da bi ogenj iz nje poganjal. — Ko pride megla, ki ima veliko elektrike v sebi, nad bronaste stvarí, ki so špičaste, obudi toliko nasprotne elektrike v zgornjem delu te stvarí, da elektrika uhaja, če je vlažen zrak; kadar pa uhaja, je viditi kakor da bi ogenj iz nje švigal. Toraj je Elmov ogenj toliko lepši in toliko veči plamen kolikor več elektrike je v zraku, ker se je po tem več v električnih truplih obudí, pa jo tudi bolj na se vleče, toraj hitreje uhaja in sveti se lepši.

To pa še niso vsi prikazki, ki jih hudo vreme s sabo prinaša. Delajo se tudi vodni in megleni vertinci. Vertincom se menda le zatoraj toliko čudijo in jih hudiču pripisujejo, ker se malokdaj pokažejo; ko pa pridejo, so pa res strašni. Vsak se utegne na deželi kakor tudi po nekterih krajih v mestih prepričati, da vetrovi prah okrog verté, ko se k hudemu vremenu pripravlja. Na to vižo se tudi vertinci delajo, naj si bodo megleni ali vodeni. Včasih se megle nizko vstopijo, dež gré, se bliska in gromí. Kar se v hipu začne megli rep delati, ki gré naravnost proti tlam, ali ga pa vetrovi po strani ženejo. Kadar se tak rep nad vodo naredí, vzdigne dostikrat tudi vodo z vertincom kviško. Zdaj je viditi, kakor da bi šla voda po vertincu v megle, ali pa nazaj iz megle v vodo. Tudi na suhem seže včasi tak meglen vertinec do tal. Po tleh gré z repom sem in tje, kakor da bi pometal. Slišal sem pripovedovati od takega vertinca, ki so ga vidili pri Logatcu na Notrajnskem. Ljudjé, ki so bili na polji, so kar ostermeli. Žito, ki je požeto po njivah ležalo, je vse razmetal. Jez ga nisem še nikoli vidil; poznajo ga pa tudi pri nas doma. Oče mi pišejo: „Od tistega vertinca tudi nekaj vém. „Tako se tudi v naših krajih godí. Od cerkve tje po trav„nikih je seno vzel. Pa na Kovskem verhu pri Kožuhu „ga vzame cel voz pa tudi več; pa sem sam vidil na je„zeru, ko je vodo zavertil, pa jo nesel kviško. Ta reč „je taka, ko bi se začudil, bi še zbolel. Mi pravimo, da „se „ta hudi“ pritisne“.

Kakor dolgo si človek ne prizadeva natornih prikazkov zapopasti, mu morajo vraže pomagati. Ali pa ni žalostno slišati, da ima „hudič“ še dandanašnji toliko s stvarjenjem po svetu opraviti!

Na Dunaji. Simon Šubic.

Starozgodovinski pomenki.

Cvetlica Lotos in njeni pomen na noriških rimskih kamnih.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Cveta lotos nobeno drugo verozakonsko častje ne pozna razun egiptovskega in etruškega. Da pa Noričani niso nobeden teh narodov bili, je jasno kot beli dan. Ako pa kdo zamore dokazati egiptičnost ali etruščinost Noričanov, naj izkaže! Pri severnih Slovenih je nadomestoval ta cvet limbar, lilija, kakor Nicolaj Thuri [1]) piše: „Sivam Veneris nomine Polabi colebant, quae inter flores nudato corpore lilii ab ore blandule spirabat“. Lelja, ler, limbar je lukova ali čebulja rastlina in je bila Aphroditi posvečena, ktera se je za tega voljo velela *Ἀχιδαλις* [2]) in luk (čebulja) je bil zaznamek ženskega rodivnega organa, zato se v tem organu čebulja pri egiptiških ženskih mumijah hranjena najde [3]). Po pomenu imena je lelja nočni cvet, sansk. lila = noč, gerški *λειριον* od *λαρω*, pokriti, zato je tudi bila srebernosjajni mesečni boginji Junoni Lucini, pomočnici porodnic, posvečena [4]).

Na rimskih kamnih se najde pogostoma v družbi figovega listja leljino perje, tako na adrijanskem kamnu blizo Frohnleitena na Štajerskem, na kterem stojí ime Menela, ktera je bila pri Litvanih to, kar indoslavenska Shiva — Čandika — Bhavany — Baba, boginja poroda. Tudi na sekovskih kamenih nahajamo leljino perje v družbi figovega listja, nad kterim je orel zaznamek Višnu — Radogosta

*) Nr. 5 od „bodeče palme“ nam ni došel. Prosimo ga nam še enkrat poslati, da ga vverstimo temu sostavku v pristavek. Vred.

**) Kmetijska ljubljanska družba je prejela obris gosp. fajmoštrovega verta na Vranji, kterega so ji pri ti priložnosti poslali, ko so ji odrajtali letni donesek kot družbenik krajnske kmetijske družbe. Glavni odbor je naročil vredništvu, naj se castitemu gosp. fajmoštru v „Novicah“ očitna hvala in zahvala izreče za lepo njih prizadevanje o sadjoreji in dobrovoljno podpíranje tudi naše sadjoreje, kar je vredništvo v gori spisanih verstícah rado storilo. Vred.

[1]) Nicol. Thurius cap. XI.
[2]) Athaeneus 15. 681.
[3]) Kreuzer „Symbolik“ I. 510.
[4]) Kreuzer „Symbol.“ II. 567.

obražen, deržajoč v vsaki peroti list figovega drevesa. Na krajnikih kamena ste viditi dve ribi, torej spet sami zaznamki, ki opominjajo na združeno častje Višnuvo in Shivino [1]).

Lelja, ler, limbar je bil staremu Slovencu svet cvet; zato je imenoval tudi gore po njem, akoravno po gorah ne raste, — na priliko, limbarska gora, Limbarje, na Štajerskem in Kranjskem.

Že pri drugi priložnosti sem omenil, da leljevo perje na starih dnarjih ljubljanskega mesta pričuje za častje Shivino v Ljubljani, ktero mnenje še drak v gerbu ljubljanskega mesta in ime predmestja Krakov poterjujeta.

V novejšem času so nekteri jezikoslovci posebno dr. Schleicher začeli ločiti litvanščino od slovanščine, vendar brez temeljitih razlogov. O tej zadevi veljajo važne besede ostroumnega jezikoslovca dr. Potta [2]), kteri pravi: „da, akoravno je litvanski jezik od slovanskega bolj oddaljen, kakor gotiški od drugih germanskih, se vendar ne smé za posebno od slovanskega ločeno deblo imeti. Soglasno s Pottom govorí o tej razmeri tudi visokoučeni Jakob Grimm [3]).

Razun gori imenovanega mitologiškega imena Menela še nahajamo druge imena na noriških kamnih, ktere opominjajo na litvanske božanstva, na primer: Picius [4]) po častji božanstva litvanskega Picius, kteremu so mladenči darovali, kadar so nevesto ženinu pripeljali. Pri polabskih Slovanih se nahaja pod imenom Picumar od pij, pic češki in slovenski phallus. Dalje Ausco [5]) po božanstvu luči Auška, ktera se nahaja tudi pri Polacih v družbi Perunovi. Tudi lastno ime Atval opominja na litvanskega boga Aitvaros. Posebno pa še poznajo slovenske povesti Babo Lamo.

Na gori omenjenem adrijanskem kamnu, kteri ima razun leljevega perja in figovega listja tudi kronanega [6]) orla, smo našli ime Menela, od kterega Muhar piše: „Menela ist auf diesem Steine einzig, so wie auf andern Römersteinen nur Menalia und Menilius vorkommen. „V severnoslovanskem in litvanskem basnoslovji nahajamo boginjo ljubezni in zakona: Lelia Menelia, ktere spomin se še v serbskih narodnih pesmih pogostoma nahaja, samo malo pokvarjeno v Lelemene. Narod je izvirni pomen pozabil, in toraj si besedo prikrožil, kakor mu je bila nar bolje priležna za izgovarjanje. Menalia, Menelia, Menule pa je tudi bilo priime Laime [7]), v kteri se vse lastnosti indoslavenske Bhavany — Babe najdejo. To uzvišeno mitiško osebo so tudi nekdaj stari Slovenci poznali, ker še zdaj otroke strašijo z Lamo Babo. Kadar si kot mali fantič ponoči nisem upal iz hiše, so mi ljuba mati rekli: „Glej, da te kje Lama Baba ne zgrabi“.

(Dalje sledí.)

Smešnice.

Nek amerikansk časopis naznanja sledeče: Vročina je bila pri nas tako velika, da so lovci večkrat se bali, da se v nabasanih puškah ne bi smodnik unel.

— Dalje piše, da je pri njih velikokrat taka megla, da je enkrat palica nekega gospoda skorej v megli ostala, ko jo je nad glavo deržal.

— Tudi se bere v tem časopisu, da je neki mož iz deržave Kentuki tako čudovitno znal petje petelina oponašati, da se je celó sonce zmotilo in enkrat za dve uri pred danílo, kakor sicer. Fr. P...ž.

[1]) Glej Muhar „Gesch. der Steierm.“ I. Abbildungen Taf I. fig. I. in Tafel XII. fig. 9.
[2]) Dr. Pott „Etymolog. Forschung“ II. 601.
[3]) Jakob Grimm „Gesch. der deutschen Sprache“. I. 170.
[4]) Apiani „Inscript.“ CCCLVII.
[5]) Na celskih kamenih.
[6]) Muhar „Gesch. der Steierm.“ I. 349.
[7]) Narbutt „histor. narod. litewskiego“ str. 47. Dr. Hanusch „Slav. Myth.“ str. 238.

— Učnik. Povej mi, Lukec, koliko elementov ali pervín je?

Učenec. Elementov je čvetero.

Učnik. Kako se imenujejo?

Učenec. Pervi ogenj, drugi voda, tretji zrak, in četerti — — četerti

Učnik. No, na čim pa stojiš?

Učenec. Četerti: moje škornje.

Balant. Š. Teržičanski.

Novičar iz austrijanskih krajev.

V Zadru je 6. dan t. m. bila vojaška slovesnost, pri kteri je grenadirski bataljon domačega našega regimenta princ Hohenlohe-Langenburškega Nr. 17, pri kterem je večina Krajncov, blagoslovljeno novo zastavo (bandero) prejel. Pred blagoslovjenjem nove zastave so gosp. Nikolaj Zic, duhovni pastir tega regimenta, s krepko slovensko besedo govorili k zbranim vojakom, po opravljeni veliki maši pa višji škof Godeasi z ginljivo besedo v nemškem jeziku k pričujočim oficirjem. Potem so blagoslovili zastavo, v ktero se je 300 žebljičev zabilo. Ko je vse to opravljeno bilo, je polkovnik žl. Eberhard izročil zastavo zastavniku in bataljonu s kratkimi pa možkimi besedami, na ktere je zadonel trikratni klic „živijo Njih veličastvo!“ Po opravljeni cerkveni slovesnosti je bil očitno pred bataljonom feldvebel Dejak povikšan za podlajtnanta. Opoldne so oficirji v kosarni gostili vojake, ki so bili prav židane volje. „Laib. Zeit.“

Iz Vidma na Laškem 21. junija. * Pri nas je precej merzlo; zato žito počasi zorí, pa rež bomo vendar kmalo želi in, kakor se kaže, je še precej naželi. Sploh se smemo še dosti dobre letine nadjati. Vina upamo veliko pridelati, ako se tertna bolezen ne bo razširila huje kakor dozdaj.

Iz Tersta piše „Triest. Zeit.“, da v ondašnjem laškem časniku „Il Diavoletto“ je bila te dní ob prihodu milostljivega višjega škofa in kneza gosp. dr. Andreja Gollmayr-a lepa pesem v hebrejskem (judovskem) jeziku natisnjena, ktero je bibliotekar in profesor orientaljskih jezikov v Gorici gosp. dr. Štefan Kociančič zložil in ž njo pokazal, da mu je hebrejski jezik popolnoma znan.

Iz Pole v Istri 20. junija. K. *). Letina kaže, da ne bo preslaba; mraz smo imeli dolgo časa, pa tudi dežja nam ni manjkalo, pa vendar se zdaj suše bojimo; gorko je bilo zadnje dní tako, da je bilo v morji 20°—21° R. V Ljubljani ste pa vendar 14 dní poprej češnje imeli, kakor tukaj; vina bo malo, v nekterih krajih se tertne bolezni bojé. Tukaj — straši. Če mi ne verjamete, pa pridite in vprašajte plac-komando, kteri je bilo že večkrat to naznanjeno. Stražari so ponoči vidili že mnogoverstne prikazni, ktere so v sredi votle, okoli kraja jih pa nič ni. Dr. Reichenbach bi tukaj v stari zemlji, polni gnjilobe, veliko materije našel za svoj „Od“. Pred nekimi dnevi so pri kopanji za temeljni zid male hiše 5 sarkofagov (kamnitih grobov) našli z lepimi in dobro ohranjenimi napisi. — Na dan sv. Antona je bil tukaj praznik, procesja in sejm. S procesijo so nesli sv. Antona podobo v naravski velikosti po mestu. Na somnji so prodajali večidel češnje in kosé; tudi dva Ribničana sta z navadno kramo tukaj bila. — Še nekaj. Mnogo Bukaranov in druzih Horvatov, ki so poprej tukaj pri arsenalu delali, je šlo, ker je delo začasno večidel ustavljeno, na Turško. Vdinjali so se pri angl. konsulatu v Terstu za delavce v podkopih v Krimu, proti temu, da bodo plačani vsaki dan po 3 fl. — al komaj so se odpeljali — tako se govorí — so jim oblekli rudeče hlače in jih meštrali po vojaško. Čudo bi to ravno ne bilo. Angleži v tacih zadevah niso pretanjke vestí in ubogi Horvatje bodo nehoté „Kanonenfutter“ zoper Ruse.

*) Žal nam je, da omenjenega spisa nam niste mogli pred poslati; sedaj bi bil pa že prepozen. Prosimo namesto njega včasih kaj druzega. Vred.

Iz Braslovč poleg Celja se piše v poslednji list štaj. kmetijske družbe, da v nedeljo sv. Trojice strašna toča, ki je na več krajih Štajarskega veliko škodo naredila, je v 6 soseskah okoli Braslovč vse na polji tako čisto pokončala, da so mogli vdrugič njive obdelati. Fižol, proso in pa činkvantín (to je, tista laška koruza, ki v 50 dnevih zorí) so bili edini sadovi, ki so se dali še saditi. Odbor štaj. kmetijske družbe se je po čvinkvantín berž obernil v Verono; pa kolikor ga je pervikrat dobil, je bil berž pokupljen; novim naročilom se je pa zamoglo še le sred tega mesca vstreči.

Iz Notrajnskega. V nedeljo 17. dan t. m. je bila huda ura v Kočah, Slavini, St. Petru in Košani; toča je lepo polje strašno poškodovala, in trešilo je v dva možka iz Koč; enega je ubila, druzega pa hudo poškodovala.

Novičar iz raznih krajev.

Po vradnih naznanilih je potovanje Njih veličanstva cesarja v Galicii tako določeno, da pridejo 10. julija na Dunaj nazaj. Govorí se, da pozneje bojo šli s cesarico na Laško. — Za končno posvetovanje o osnovi konkordata, ki je bila v Rimu s pripomočjo dunajskega višjega škofa izdelana, je izvoljena posebna komisija. — Od 16. t. m. je po višjem povelji nakupovanje kónj za topništvo in vojaško vprego popolnoma vstavljeno; to zamore za nov dokaz veljati, da austrijanska vlada se nebo v vojsko spušala. — Ministerstvo kupčijstva je pri ti priliki, ko je dovolilo obilnišo posetvo tobaka na Tiroljskem, željo izgovorilo, naj bi se po vsih deželah cesarstva več tobaka pridelovalo. — Gotovo je, da se ravno zdaj ministerstvo resno posvetuje, kako bi se dal Kras pogojzditi. — Poleg železnice od Mürzzuschlag-a do Ljubljane je gosp. dr. Hlubek, kteremu je na ti poti zasaja drevja izročena, lansko leto zasadil 114.241 germov in 4414 dreves, med kterimi jih je 1570 za deržaje telegrafnih strun. — Kolera je sedaj po več krajih našega cesarstva; nižji zdravniki v veliki bolnišnici dunajski so bili unidan povabljeni za ozdravljanje kolere v Galicijo; dohtar prejme na dan 5 fl., kirurg pa polovíco. — Povodnji na Tiroljskem v gornji in doljni inski, pusterski in adiški dolini, v Vinčgavi in Vorarlbergi so po razlivih Ine, Adiga, Drave, Leha, Kislaka in mnozih hudournikov tako strašne, da tacih nikdar ne pomnijo; tudi iz Laškega in iz več okrožij na Francozkem se bere od velicih povodinj. — Iz bojišča v Krimu smo dobili te dní imenitne novíce. 18. dan t. m. je bil sila nesrečen dan za zaveznike, posebno pa za Francoze. Tistega početja, kterega se je prejšni vojskovodja francozki Canrobert tako dolgo branil, da je nazadnje raje odstopil od višjega poveljstva, se je Pelissier 18. dan t. m. s svojo armado lotil, pa ga nesrečno opravil, — z naskokom (Sturm) je namreč hotel Rusom vzeti turen Malakov, ki je ključ k Sevastopolju, al vsa serčnost armade ni nič pomagala, ker ravno tako junaško so se deržali Rusi; strašno mesarenje je bilo, le od samih Francozov se pravi, da okoli 8000 je mertvih in ranjenih obležalo, koliko Angležev in koliko Rusov, se še ne vé. Pred naskokom 18. t. m. pa so zavezniki skozi 24 ur neprenehoma bombe metali v Sevastopolj, da sam Goršakov pravi, da tako groznega bombardovanja še mesto ne pomni. — 20. dan t. m. je pisal Pelissier cesarju Napoleonu: „Če ravno nam je spodletelo početje 18. t. m., vendar je Sevastopolj v hudi stiski; na tistih mestih, ki smo jih zmagali 7. dan t. m., napravljamo baterije, s kterimi žugamo naravnost veliki luki“. Pervi naskok je res malokje še srečen bil, — al če bo v ponavljanih napadih popadalo po toliko vojakov, s kolikimi bo nek prederzni general prišel na razvalíne sevastopoljske! Sliši se, da Pelissier še hoče imeti 25.000 novih vojakov, pa ministerstvo se nek pomišljuje mu jih v sedanjih okoljšinah toliko dati. — Iz Poljskega maršira en oddelk rusovskih grenadirjev naravnost k armadi na Černaji; so pa ti grenadirji nek pravi junaci in perva izbrana (Elite) armada, ki jo rusovska vlada pošilja na bojišče. — Zvedeni možje terdijo, da ob hudi vročini prihodnjega mesca se je turške kuge v Krimu bati, ako se zavezniki ne preselijo iz tistih krajev, ki so sedaj čez in čez pognojeni z mertvimi. — Iz Pariza se sliši, da je knez Ghika poslal pismo cesarju Napoleonu v kterem protestira (se zoperstavlja) zoper vse, kar se zdaj v Moldavi in Valahii godí; čudno je, pravijo, da je Napoleon ta protest obderžal. — Med angležko in rusovsko armado se je vnelo še posebno razpertje, zato ker so Rusi na angležki ladii „Kosak“ pomorili majhno množico angležkih mornarjev, kteri so se, kakor angležka vlada terdi, brez sovražnega namena približali bregu Hangö-u; Rusi pa pravijo drugač. Čigavo je pravo? je težko razsoditi, ker vsak drugač govorí, — to pa je gotovo, da angležka vlada po vladi danski terja od rusovske, naj kaznuje hudodelnike. Kaj bo iz tega, se ne vé. — V Moskavi se je 4. marca t. m. opoldne veliki zvon, 800 centov težek, ravno ko so ž njim zvonili, v Ivanovem turnu odtergal in 3 nadstropja prederl; 5 oseb je pri ti priči ubil, 7 pa zlo ranil. — Na Španjskem še zmiraj vrè, in, čeravno se še skriva razpertje med ministroma Esparterom in O'Donellom, je vendar gotovo. Čudno je, da se Rusom pripisuje podpihovanje puntarskega početja. — Po več papeževih deželah v Raveni, Forli in Ferari se klatijo roparske derhali, tako, da si mestjani ne upajo na deželo.

Ženitva kneza Lazara.

Národna serbska.

Poslovenil M. V.

(Konec.)

Prejde petek, in sobota prejde,
Rano dojde pa nedelja svetla.
Car na lov se spravlja na planíno,
Ter pokliče starega Bogdana.
Z Jugom pride devet Jugovičev.
Ko sedeli so na stolih zlatih,
Verh sedel je car mogočni Stepan,
Zraven njega stari Bogdan sivi,
Zraven Juga devet Jugovičev.
Jim nataka zvesti sluga Lazo,
Jim nasul je med žganjè sladkora,
Jim prinesel vina začernelca.
Kedar so pa vina se napili,
Marsikaj je stari Jug govoril,
Kak nekteri so junaci verli.
Jug izvleče knjigo staroslavno
Ino pravi iz nje zadnje čase:
Vidite li, mili moji bratje,
Vidite li kar ta knjiga pravi?
Prišli časi bodejo poslednji,
Več ne bode ovsa ne pšenice,
Pa na polji ne bučél ne cvetja.
Boter bode botra v sodbo tiral,
Brata brat bo klical na bojišče.
To začuje zvesti sluga Lazo,
Hitro teče noter v tanki turen
Pa prinese tisto zlato čašo.
Jo natoči z vinom začernelcom,
Jo pokloni staremu Bogdanu.
Bogdan prime zlato kupo vina,
Kupo prime, pa je piti neče;
Misli Bogdan kaj je in kako je,
S čim bi mogel Laza obdariti.
Jugu pravi devet Jugovičev:
Kaj ne piješ zlate kupe vina,
Ki ga tebi je poklonil Lazo?
Jim vorne stari Bogdan sivi:
Sini moji devet Jugovičev
Jaz že lahko pijem kupo vina,
Samo mislim, sinki moji dragi,
S čim bi mogel Laza obdariti?
Jugu pravi devet Jugovičev:
Lahko ga je obdariti, oče!
Mi imamo dokaj konj in skolov,
Mi imamo pera in kalpake.
Zdaj pa pravi car mogočni Stepan:
Ima Lazo konj dovelj in skolov,
Ima Lazo pera in kalpake,
Tega Lazo ne želí ničesa,
Lazo hoče Milico deklino,
Milico, naj mlajšo hčerko milo.
Ko začuje devet Jugovičev,
Poskočili so na noge lahko,
Potegnili meče koverdine,
Da na stolu cara pogubijo.
Al jih prosi stari Bogdan sivi:
Ne ne, sinki, ako boga znate!
Ako danes cara pogubite,
Kletva bo nad vami zmir ostala.
Naj pogledam, sini, ali v knjigah
Milica je Lazu prisojena.
Knjige bere stari Bogdan sivi,
Knjige bere, grenke solze toči:
Ne ne, sinki, ako boga znate,
Milica je Lazu prisojena
In ostalo bode njemu carstvo,
Z Milico da caroval bo Lazo
U Kruševcu pri Moravi vodi.
Ko to sliši car mogočni Stepan
On z rokama seže si v žepove,
In iz žepov vzame tisuč zlatih,
In izvede jabolko iz zlata,
V jabolku pa troje zlatih kamnov,
Obiležje Milici deklini.

Pogovori vredništva.

Gosp. J. P. v Gr.: Spis bomo vzeli.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.